UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Foro Competenti. Titvlvs II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

malitioſè proponi: ut videlicet cauſa protracta, tempus regiminis electi prædicti inutiliter elabatur: [2 *& infrà.*] Mandamus, quatenus hoc non obſtante in negotio, ratione prævia, procedatis.

[1 *Ut cauſam ſicut juſtum extiterit deciſuri, non obſtante ſtatuto quolibet contrario eccleſiaſticæ libertati, ſeu quòd Abbas & conventus prædicti compulſi ſunt ſuper hoc litem conteſtari in judicio ſeculari. Nuper enim referente Abbate & conventu didicimus, quòd cùm de literis, à nobis ſuper hoc obtentis ad ipſius communitatis notitiam perveniſſet, ſyndicus ejus exhibito coram judice poteſtatis calumniæ juramento citari fecit Abbatem, quòd coram illo ſubiret ſimile juramentum, & ut per hoc renunciare appell. literis intelligeretur: idem Abbas ipſo facto ut pro convicto ſi hoc facere recuſaret haberetur. Cumq; præfatam communitatem ad præſentiam veſtram ſæpius & peremptoriè citaſſetis, ſyndico ejus ſe velle dilatorias exceptiones proponere proteſtanti, terminum quo id faceret vel ſuper principali reſponderet negotio ſtatuiſtis,*] *ad quem idem veniens fuit proteſtatus paratum ſe pro poſſe alio tempore literas noſtras per ſuggeſtionem falſi & veri ſuppreſſionem abtentas.*]

[2 *Quod apparebat ex eo quòd per nuncium poteſtatis, Abbati fuit prohibitum, ne communitatem eandem extra Floren. diſtrictum in judicio conveniret, quare prænominati Abbas & conventus humiliter petierunt, ut obviare hujuſmodi malitiis dignaremur. Quocirca diſcr.*]

DE FORO COMPETENTI.

TITULUS II.

CAP. I.

Clericus coram ſuo Epiſcopo conveniri debet.

Ex concilio Chalcedonen. *a*

SI quis clericus *b* adverſus clericum negotium habeat, non deſerat Epiſcopum proprium, ſed prius apud ipſum actio ventiletur: vel *certè* conſilio ejuſdem apud alios, quos *c* (utraque pars) voluerint, judicium obtinebunt. *d*

CAP. II.

Judex ſecularis, ſi clericum per ſe diſtrinxit vel condemnat, excommunicari debet.

Ex concilio Pariſienſi.

NUllus judicum *e*, neque Presbyterum, neque Diaconum, aut clericum ullum, aut minores *f* eccleſiæ ſine *g* permiſſu pontificis per ſe diſtringere aut condemnare præſumat. Quòd ſi fecerit, ab eccleſia Dei, cui injuriam irrogare dignoſcitur, tamdiu ſit ſequeſtratus, quouſque reatum ſuum cognoſcat & emendet.

CAP. III.

Ratione rei, de qua agitur, ſortitur quis forum ibi, ubi res eſt. Sic communiter ſummatur.

Ex concilio Africano.

SAnè ſi Epiſcopi inter *h* quos cauſa verſatur, ſint diverſarum provinciarum: ille primos det judices, in cujus provincia eſt locus, de quo contenditur.

CAP. IV.

1 *Epiſcopus ut ſuſpectus recuſatus, de cujus ſuſpicione notoriè conſtat, poteſt dare delegatum partibus non ſuſpectum: cujus ſententiam poterit per ſe executioni mandare.*

Gregorius *Bonifacio defenſori Corſicæ.* i

SI quis *k* contra clericum cauſam habuerit, Epiſcopum ipſius adeat: qui ſi ut ſuſpectus fuerit recuſatus, executor ab eo deputetur. Aut ſi hoc actor [illegible] eodem Epiſcopo eſt deputandus, qui partes [illegible] conſenſu judices compellat eligere. A quibus [illegible] fuerit definitum, ipſius ſolicitudine (ſervata [illegible]) omnibus compleatur.

CAP. V.

Super re eccleſiæ vel clerici poteſt laicus coram eccleſiaſti[illegible]*ce conveniri: ſed ſi probabiliter negat rem eſſe eccleſiæ* [illegible] *juriſdictionem eccleſiaſticam declinandam, convenitur* [illegible] *judice.*

Alexander III. *a*

SI clericus laicum *b* de rebus ſuis vel eccleſiæ [illegible]tierit: & laicus res ipſas non eccleſiæ eſſe [illegible] ci, ſed ſuas proprias adſeverat, debet de rigore [illegible] forenſem judicem trahi. Cùm actor forum rei ſequi [illegible] bet: Licet in pleriſque partibus aliter de conſuetudine habeatur.

CAP. VI.

Si quæſtio feudalis eſt inter clericum & laicum, [illegible] *nus feudi: ſed eo negligente, cognoſcet delegatus Papæ,* [illegible] *negligentiam datus. h. d. ſecundùm lecturam gloſſ.*

Idem. *c*

EX tranſmiſſa *d* nobis inſinuatione [illegible] militum *f* eccleſiæ tuæ intelleximus, quòd [illegible] de *g* Caſſaville eos ſuper quadam poſſeſſione [illegible] Trecen. Epiſcopo traxiſſet in cauſam, nobilis vir [illegible]pis) *h* eorum dominus ſub debito fidelitatis [illegible]ne de ſeculari feudo in judicio eccleſiaſtico [illegible]rent: [1 *& ſ.*] Per dominum feudi cauſam [illegible]minari. Et ſi ipſe malitioſè diſtulerit, tu ei [illegible]nem imponas.

[1 *Itaq; præfatus Epiſcopus in eos velut contumaces* [illegible]*municationis ſententiam promulgavit. & ſ.*]

CAP. VII.

Per dominum feudi ſecularem ſive eccleſiaſticum, [illegible] *lis terminari debet, etiamſi vaſalli ſunt clerici: & ſi plures* [illegible] *dantur domini, non poteſt unus cognoſcere, maximè* [illegible] *feudum ad eum pertineat. h. d. ſecundùm lecturam* [illegible] *lem.*

Idem.

VErùm *i* quoniam de quibuſdam feudis [illegible] præpoſitum quæſtio mota fuit: Statuimus, [illegible] Epiſcopus fuerit in Eccleſia *k* conſecratus, de feud[illegible] pſis ſub ſuo judicio cognoſcatur, ſi ad eccleſiaſticam [illegible]gnitionem pertineant: alioquin beneplacito [illegible] (ſicut juſtum fuerit) relinquatur.

CAP. VIII.

Malefactores eccleſiarum in utroq; foro conveniri *poſſunt.*

Lucius III. *l*

CUm ſit *m* generale, ut actor forum rei ſequ[illegible] [1 *& ſ.*] Verùm quoniam ſeculares judices [illegible]hibenda juſtitia perſonis eccleſiaſticis ſæpè in[illegible] remiſſi, in favorem eccleſiæ eſt introductum, [illegible]ctores ſuos, qui ſacrilegi ſunt cenſendi, [illegible] corum rectores poſſint ſub quo maluerint judice [illegible]nire. *n*

[1 *Convenientius eſt ut apud judices ſeculares* [illegible] *conveniantur, ſed ſi juſtitiam exhibere contempſerint* [illegible] *quacunq; cauſa fuerint negligentes, quia judicandi* [illegible] *eccleſia de crimine illo, cenſuram poterit in eos eccleſiaſticam* [illegible]*cere.*]

a *Act. 15. ubi referuntur canones concilii. cap. 9. Burch. lib. 2. decr. c. 183. Ivo p. 6. c. 128. & 360. Gratianus 11. quæſt. 1. cap. ſi clericus.* b *Cap. 1. eod. tit. in 1. compil.* c *utraq; partes.* d *al. continebunt.* e *Cap. 3. eod. tit. in 1. compilat.* f *juniores, Burch.* g *al. ſententia.* h *Cap. 4. eod. tit. in 1. compil.* i *Gregorius l. 9. epiſt. 74. regiſt.* k *Cap. 7. eod. tit. in 1. compil.*

a *Poſt concil. Later. part. 8. c. 7.* b *Cap. 1. eod. tit. in 2. com*[illegible]*pil.* c *Epiſc. Trever.* d *Cap. 2. eod. tit. in 2. comp.* [illegible] f *Trever.* g *Calle.* h *Carn.* i [illegible] *compil.* k *In Cod. Bar. conſe. vel confirmatus de feudis.* [illegible] l *al. idem.* m *Cap. 4. eod. tit. in 2. compil.* n [illegible] *in hoc genus. & l. placet. C. de Epiſc. & cler.*

CAP.

CAP. IX.

Cauſa clericorum ſecundum jura, non ſecundùm conſuetudines laicorum terminantur. Vel ſic: In loco temporalis juriſdictionis eccleſiæ, cauſa clericorum ſunt ſecundum jus canonicum terminanda. hoc dicit, ſecundum gl. & utrunque ſummarium recipit determinationem.

Celeſtinus III.

QVod *a* clerici: [1 *& infrà.*] Mandamus, quatenus ſi quas cauſas pecuniarias clerici Pariſiis commorantes, habuerint contra aliquos, vel aliqui contra eos, ipſas jure canonico decidatis.

[1 *Etc. & infrà. Nullus Epiſcoporum vel clericorum ad judicia ſecularia eſt trahendus, habent enim illi ſuos judices, nec quicquam eſt eis publicis commune cum legibus. Bonifacius verò Papa & Gelaſius, & alii plures anteceſſorum noſtrorum antiquiorihus conciliis conſonantes, ſicut bene patet juris utriuſque peritis, id ipſum in ſacris conſtitutionibus ediderunt. Hac igitur ratione inducti, per Apoſt. ſedem.*]

CAP. X.

Laicus laicum ſuper re civili coram judice eccleſiaſtico convenire non poteſt, niſi in defectu juſtitiæ ſecularis, vel niſi conſuetudo id expoſcat.

Innocentius III. *Vercellenſi Epiſcopo.*

LIteras *b* ſuſcepto: [1 *& infrà.*] Mandamus, quatenus ſi quando à laicis Vercellen. literas ſuper rebus, præcipuè quæ forum ſeculare contingunt, à ſede Apoſtol. contigerit impetrari, ſublato appellationis obſtaculo, decernas auctoritate noſtra irritas & inanes, dummodo conſules & commune de ſe conquerentibus in judicio ſeculari exhibeant juſtitiæ complementum.

Liceat tamen ipſis, qui ſub eiſdem conſulibus taliter duxerint contendendum, ſi ſe in aliquo ſenſerint prægravari, ad tuam (ſicut hactenus ſervatum eſt) vel ad noſtram, ſi *c* maluerint audientiam appellare: hoc præſertim tempore, quo vacante imperio ad judicem ſecularem recurrere nequeunt, qui à ſuperioribus in ſua juſtitia opprimuntur. Si verò conſules juſtitiæ tanquam meritò ſuſpecti fuerint recuſari, coram arbitris communiter electis de cauſa ſuſpicionis agatur: quæ ſi probata fuerit eſſe juſta, ad te vel ad nos pro juſtitia recurratur: ſicut ſuperius eſt expreſſum.

[1 *Servitutis officio ſimus omnibus in juſtitia debitores: ſic tamen in jure ſuo nos quibuſdam convenit providere, ne aliis injuriam facere videamur, ne, quod abſit, inde ſumatur materia ſcandali, unde provida debet conſideratione ſedari. Ex inſinuatione ſiquidem dil. filiorum conſulum communis Vercellenſis, nos noveris accepiſſe, quòd cùm de ſingulis quæſtionibus, quæ motæ fuerunt contra eos coram conſulibus juſtitiæ, juxta conſuetudinem approbatam velint cuilibet conquerenti juſtitiæ plenitudinem exhibere, laici quidam ut eorum juriſdictionem evacuent & fatigent, eos laboribus & expenſis ſuper rebus quæ judicium eccleſiaſticum non requirunt, literas Ap. impetrant. & ſic præter juriſdictionem conſulum, quam meruerant, eos cogunt multipliciter laborare: volentes igitur ſic eorum utilitati conſulere, ne patiamur juſtitiam aliorum deperire. ſ. 1. per a. ſ.*]

CAP. XI.

Vidua laicum coram judice eccleſiaſtico convenire non poteſt, niſi ſuper cauſa eccleſiaſtica, vel in defectum judicis ſecularis.

Idem *d* *Archidiacono &* e *(theſaurario) Turonenſi.*

EX tenore *f* literarum comitis Britanniæ, eſt noſtris auribus intimatum, quòd cùm cauſam, quæ inter mulierem nobilem E. & I. de Meduano ſuper hæreditate ſua noſcitur agitari, vobis commiſimus terminandam, ipſe comes eidem mulieri cum tam ipſa, quàm prædictus I. eſſent de foro ipſius, mandavit, ut cauſam deferrent ad ipſum, promittens eidem, quòd faceret ei juſtitiæ plenitudinem exhiberi *a*: [1 *& infrà.*] Nos igitur attendentes, quòd ſic ſumus viduis in juſtitia debitores, quòd alii injuſtitiam facere non debemus: mandamus, quatenus niſi ſit talis cauſa quæ ad eccleſiaſticum judicem pertinere noſcatur, ei ſuperſedere curetis: dummodo per judicem ſecularem ſuam juſtitiam poſſit obtinere, alioquin non obſtante ipſius contradictione, cauſam ipſam ratione prævia terminetis.

[1 *Nobis nihilominus intimare procurans quòd in curia ſua debeat hujuſmodi negotium terminari, & vos & mulier ſupradicta ei nequaquam obtemperare volentes, ſatagitis in cauſa procedere, & ſic ſibi minus rationabiliter juriſdictionem auferre, unde nobis humiliter ſupplicavit, ut cauſam ipſam ad eum ad quem ſpecialiter pertinet, mittere dignaremur.*

CAP. XII.

Clericus non poteſt conſtituere ſibi judicem laicum, etiam ſi proprium juramentum & adverſarii conſenſus accedat.

Idem *Piſano Archiepiſcopo.*

SI *b* diligenti [1. & ſ.] Adſeruiſti te uſque ad hæc tempora tenuiſſe, quòd licitum ſit clerico renunciare ſaltem in temporalibus cauſis juri ſuo, & ſibi laicum judicem conſtituere, præſertim ubi adverſarii voluntas accedit: ac temerè juramentum ſuper hoc interpoſitum reſpondiſti: Immemor conſtitutionis, *c* qua cavetur pacto privatorum juri publico minimè derogari. Cùm ergo jus hoc in *d* Milevitan. & Carthaginenſi conciliis ſit ſpecialiter promulgatum, ne clerici clericos relicto ſuo Pontifice ad judicia publica pertrahant, alioquin cauſam perdant, & à communione habeantur extranei: & tam Epiſcopi, quàm Diaconi, ſeu quilibet clerici in criminali, ſeu in civili negotio, ſi derelicto eccleſiaſtico judicio publicis judiciis ſe purgare voluerint, etiam ſi pro eis ſit lata ſententia, locum ſuum amittant: & hoc in criminali actione: in civili verò perdant, quod evicerint, ſi locum ſuum maluerint *e* obtinere. Manifeſtè patet, quòd non ſolùm inviti, ſed etiam voluntarii paciſci non poſſunt, ut ſecularia judicia ſubeant, cùm non ſit beneficium hoc perſonale, cui renunciari valeat, ſed potius toti collegio eccleſiaſtico ſit publicè indultum: cui privatorum pacto derogari non poteſt. Nec juramentum licitè ſervari potuit, quod contra canonica ſtatuta illicitis pactionibus informatur.

[1 *Meditatione. & infrà. Super eo autem admiramur plurimùm, & movemur quòd cùm te reputemus virum providum & diſcretum, & juxta debitum Pontificalis officii, ſtatuta ſanctorum Patrum ignota tibi eſſe non debeant, & juriſperitorum copiam habere noſcaris.*]

CAP. XIII.

Clerici, ſuper exceſſibus, coram ſuo Epiſcopo conveniri debent, non coram his, quibus ſerviunt, niſi conſuetudo vel privilegium aliud inducat.

Idem *Beluacenſi Epiſcopo.*

CVm contingat *f* interdum *in tua*: [& infrà.] Inſuper poſtulaſti, an cùm aliqui clerici deputati ſervitio capituli Beluac. aut aliorum clericorum tuæ diœceſis ſuper exceſſibus impetuntur, ſint cogendi coram te, vel potius coram illis quibus ſerviunt, querelantibus reſpondere, cùm illi ſibi juriſdictionem hujuſmodi

---

a *Cap. 3. eod. tit. in 2. compil.* b *Cap. 1. eod. tit. in 3. compil.* c *valuerint.* d *Archiepiſc.* e *B. Cancellario.* f *Cap. 3. eod. tit. in 3. compil.*

a *Vid. l. 1. §. poſt operis. ff. de novi oper. nunc. & l. 2. ff. de judic. per Bart.* b *C. 4. eod. tit. in 3. compil.* c *Additur illius.* d *Verba quæ tribuuntur hoc loco Milevitano concil. habentur in concil. Tolet. III. cap. 13. Reliqua in concil. Carthaginen. III. cap. 9.* e *l. id quod noſtrum. de reg. jur. & l. 1. ff. ſolut. matri.* f *Cap. 1. eod. tit. in 4. compil.*

vindicare contendant, licet illos excommunicare non valeant, ut aliàs etiam coërcere. Super quo taliter reſpondemus, quòd ad te (utpote ordinarium) de talibus debent conquerentes, habere recurſum: maximè ſi ſuper his impetuntur, quæ in tua noſcuntur diœceſi commiſiſſe. Niſi fortè hi, quibus delinquentes ipſi deſerviunt, ex indulgentia vel conſuetudine ſpeciali jurisdictionem hujuſmodi valeant ſibi vindicare.

CAP. XIV.

Epiſcopus delicti condemnat clericum de delicto, ſed non privat beneficio alibi exiſtente: ſed Epiſcopus beneficii privabit, quaſi exequendo condemnationem judicis delicti. h. d. ſecundùm unum intellectum. Secundùm alium intellectum h. d. Epiſcopus delicti condemnat clericum de delicto privando beneficio alibi ſito, ſed executio realis fit ab Epiſcopo beneficii.

Idem a *Senicen. Epiſcopo.*

POſtulaſti *b* per ſedem Apoſt. edoceri, utrum ſacerdos habens eccleſiam in una diœceſi, & reſidens in eadem, domicilium verò patrimonii ratione in alia, ibi delinquens ab eo in cujus diœceſi habet patrimonium, pro delicto ibidem commiſſo debeat judicari, præſertim in cauſis, quæ officii ſui ſeu beneficii privationem expoſcunt? Ad quod breviter reſpondemus, quòd per Epiſcopum in cujus diœceſi deliquit, ſententia promulgari poterit in eundem. Sed ab eo, in cujus diœceſi beneficium obtinet, erit quo ad illud executio facienda.

CAP. XV.

Miſerabilis perſona poteſt laicum interdicto unde vi, coram judice eccleſiaſtico convenire, etiam ſi res ſubtracta dicatur feudalis.

Honorius III. *Archiepiſc. Decano, & Archidiacono Turon.*

EX parte *c* B. quondam Angliæ reginæ fuit propoſitum, quòd cùm nobilem virum G. detentorem caſtri Sergei, ratione dotalitii pertinentis ad ipſam quo per eum vel ejus complices contra juſtitiam fuerat ſpoliata, auctoritate bonæ memoriæ Ioannis Papæ præ.no. coram vobis traxiſſet in cauſam. Dictus nobilis excipiendo propoſuit, quòd literæ Apoſtolicæ non valebant, pro eo quòd caſtrum Guargiæ, ubi eſt ejus domicilium principale, conſiſtit in diœceſi Rodon. quæ ultra duas dietas à Turonis eſt remota. Verùm replicatum fuit ex parte reginæ, quòd idem nobilis Turonis ſatis poterat conveniri, cùm non ſolùm in Rodon. diœceſi, ſed & in Andegavenſi diœceſi exiſtat, eo quòd *d* & caſtra & reditus plures habet in ipſa: & caſtrum, de quo quæſtio vertitur, in eadem eſt diœceſi, quæ à Turon. nequaquam ultra xii. leucas diſtat. Idem quoq; adjecit, quòd cùm dicta regina jus ſuũ coram domino feudi proſequi debuiſſet, literæ Apoſtolicæ non valebant, cùm non faciebant mentionem, quòd dominus feudi fuerit requiſitus, & ipſe in exhibenda juſtitia extiterit negligens vel remiſſus: ſubjiciens, quòd eadem literæ falſitate expreſſa fuerant impetratæ, eo quòd ſuggeſtum fuerat caſtrum illud ad eandem reginam ratione dotalitii pertinere: cùm nec ab initio, nec durante matrimonio à viro ſibi fuerat in donationem propter nuptias adſignatum, Ad hoc autem fuit ex parte ipſius reginæ reſponſum, quòd vidua ſpoliata irrequiſito feudi domino ſpoliatorem ſeu detentorem rei coram eccleſiaſtico judice poterat convenire, cujus intereſt viduas defenſare: [1 & ĩ.] Mandamus, quatenus ſi vobis conſtiterit dictum nobilem terram & manſionem habere in Andegavenſi diœceſi, in qua interdum conſuevit commorari, & ipſum diœceſim ultra duas à Turon. non diſtare dietas, & in eadem litigioſam rem eſſe: non obſtantibus exceptionibus aliis, quæ in petitorio potius, quàm in poſſeſſorio, quod regina contra eundem nobilem intentabat, locum habere videntur, in ipſo negotio juxta priorum continentiam literarum [illegible] prævia procedatis.

[1 *Nec obeſt quòd ſibi caſtrum illud non fuit aſſignatum* [illegible] *claram e. Ioan. Rex Angliæ, hæres & ſucceſſor viri ſui caſtrum* [illegible] *ſatum in Concabin. pro aliis rebus dotalibus eidem* [illegible] *illud pro dote diu pacificè poſſediſſet. Ad hoc autem fuit* [illegible] *nobilis prædicti replicatum, quòd prædictus Rex Ioan.* [illegible] *fuerat regis Richardi, nec dominus Andegaviæ, ſed* [illegible] *ptor potius & invaſor: & ita jus quod ipſe nequaquam* [illegible] *transferre non potuerit in reginam. Ad quod fuit* [illegible] *ſpondit, quòd contra reſcriptum exceptio hujuſmodi* [illegible] *locum habebat in poſſeſſorio, quòd eadem contra* [illegible] *intendebat. Unde vos aures hujuſmodi exceptionibus* [illegible] *hibentes in principali negotio procedere haſtenus* [illegible] *Reginæ gravamen non modicum & jacturam.* [illegible] *ut finis litibus imponatur, diſ. v.*]

CAP. XVI.

Laici uſurpantes jura eccleſiaſtica, velut ſacrilegi per judicem eccleſiaſticum compelluntur.

Gregorius IX. *fratri Palmerio canonico S. Trinitatis.*

COnqueſtus eſt nobis Bononienſis Epiſcopus, [illegible] poteſtas & commune Bononien. temporalem [illegible] dictionem, quæ in quibuſdam caſtris & villis eccleſiæ Bononienſis competit pleno jure: & in cujus quaſi poſſeſſione fuiſſe ac eſſe dignoſcitur, per violentiam uſurpare præſumunt: & infrà. Cùm autem valde ſit iniquum, ea, quæ collata ſunt pro remedio peccatorum venerabilibus eccleſiis vel relicta, aut eis juſtis modis [illegible] ſita, aliis uſibus applicari: propter quod meritò [illegible] res ipſarum rerum, tanquam ſacrilegi, ſunt [illegible] mati uſque ad ſatisfactionem congruam ſupponendi: [illegible] infrà.

Mandamus, quatenus ſi tibi conſtiterit de præmiſſis, monitione præmiſſa, per cenſuram eccleſiaſticam [illegible] ipſos ab hujuſmodi, & ſatisfacere de præteritis damnis [illegible] injuriis, appellatione remota, compellas.

CAP. XVII.

Privilegiatus ut non teneatur reſpondere niſi in certo loco, ſi alio loco reſpondere vel ſolvere promittit, ibi poterit conveniri, [illegible] *iam ubi habet domicilium ſecundum Ioan. Andr.*

Idem *Epiſcopo Dulmenſ.*

DIlecti filii I. & A. cives Romani, ſua nobis petitione monſtrarunt, quòd cùm Abbati S. Genovefæ Pariſienſis, ſuper quadam pecuniæ ſumma, contra [illegible] ceſſorem tuum literas impetraſſent, tu propoſuiſti, quòd omnibus Anglicis eſt à ſede Apoſt. indultum, [illegible] per cauſis pecuniariis, circa mare convenire non poſſint: propter quod idem Abbas in negotio non proceſſit. [illegible] rùm, quia & ſi fuiſſet privilegium tale conceſſum, non tamen prodeſſet illis, qui ſe certo loco reſpondere, vel ſolvere, adverſariis promiſerunt, cùm ibi & ubi domicilium habent, valeant *a* conveniri: mandamus, quatenus eiſdem de pecunia ipſa cum juſtis & moderatis expenſis, & congrua ſatisfactione damnorum (uſuris omninò ceſſantibus) ſatisfacias, ut teneris: alioquin eidem Abbati noſtris damus literis in mandatis, ut in commiſſo ſibi negotio (propoſita ex parte tua indulgentia non obſtante) juxta prioris mandati noſtri tenorem ſine diſpendio moræ procedat.

CAP. XVIII.

Quanquam laici poſſint juriſdictionem non ſui [illegible]

a *al. Vicenſi.* b *Cap. 3. eod. tit. in 4. compil.* c *vide l. 3. §. divus. de ſep. viol. & l. jubemus. C. de ſacroſan. eccleſ.* d *quod in ipſa diœceſi, &c.*

a *l. contraxiſſe. de actio. & obligat. & Bart.* [illegible] *Trinit.*

[illegible]

prorogare, clerici tamen non poſſunt, niſi Epiſcopi diœceſani conſenſus accedat, & judex cujus juriſdictionem prorogare volunt, ſit eccleſiaſticus.

Idem *Abbati Trecen.*

Significaſti *a* nobis, quòd P. clericus ad petitionem C. mercatoris ſe tuæ juriſdictioni ſubjecit, ſi intermino nunc elapſo, de pecunia mutuata non ſatisfeciſſet eidem: *& infra.* Inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quòd licet privatorum conſenſus eum, qui juriſdictioni præeſſe dignoſcitur, ſuum poſſit judicem conſtituere, clerici tamen in judicem non ſuum (niſi fortè ſit perſona eccleſiaſtica, & Epiſcopi diœceſani voluntas accedat) conſentire non poſſunt.

CAP. XIX.

Legitimè citatus, tenetur coram judice citante cauſam proſequi, non obſtante, quòd poſt citationem mutaverit forum.

Idem.

Propoſuiſti nobis, quòd quidam ſubditus tuus ad petitionem cujuſdam *b* adverſarii ſui, à te legitimè citatus ad cauſam, quia poſtmodum juriſdictionis alterius eſſe cœpit, tuum intendit judicium declinare. Porrò tuæ prudentiæ dubium eſſe non credimus, quòd is in prædicta cauſa jus revocandi forum non habet, quaſi ab illo jam præventus.

CAP. XX.

Quiſque clericus poteſt in curia Romana conveniri, licet aliàs ibidem forum ibi non ſortiatur: habet tamen ex cauſa jus revocandi domum.

Idem.

Licet ratione delicti ſeu contractus aut domicilii, ſive rei, de qua contra poſſeſſorem cauſa movetur, quibus forum regulariter quis ſortitur, Epiſcopus veſter apud ſedem Apoſtolicam conventus non fuerit: quia tamen omnium eccleſiarum mater eſt eadem, & magiſtra, ritè compelli potuit, ut ibi ſuis adverſariis reſpondere: niſi pro alia juſta & neceſſaria cauſa veniſſet, quam ſi tunc allegaſſet, jus revocandi domum ſalvum fuiſſet eidem.

DE LIBELLI OBLAtione.

TITVLVS III.

CAP. I.

Actor tenetur in ſcriptis libellum porrigere. Vel ſic: Iudex non debet admittere actorem ad litigandum, niſi prius ei libellum in ſcriptis offerat. h.d. per alia verba.

Ex concilio apud ſanctum Medardum habito *c*.

Ignarus *d* Epiſcopus dixit: Habetis libellum reclamationis vel poſtulationis? Illi reſponderunt, ſe præ manibus nullum habere libellum. Ignarus Epiſcopus dixit *e*: oportet vos ſecundùm eccleſiaſticam auctoritatem, reclamationem veſtram libelli ſerie *f* declarare, eamque veſtris manibus roboratam, ſynodo porrigere, ut tunc vobis canonicè valeat reſponderi. Et tunc ipſi fratres libellum conſcribentes porrexerunt.

CAP. II.

Cum agitur reali, non ſufficit rem generaliter peti, ſed debet ita ſpecificari, ut evitetur obſcuritas & æquivocatio.

a *Vide Ferrandum Vaſquen. lib. 1. §. 9. de ſucceſſ. reſolu. num. 95.* b *dicti, cujuſdam, deeſt in quibuſdam manuſcr.* c *Medardum monaſterium eſt in urbe Sueſſionenſi, ubi id concilium habitum eſt. Burchardus lib. 2. decret. cap. 192. Ivo part. 6. cap. 1. eod. tit. in 1. compil.* d *Iſmarus. al. Higmarus.* e *Vid. l. ſi quando. C. unde vi. & l. ſi ſlamucadii. C. de accu. & authent. de jud. §. oportet. coll. 6.* f *alleget.*

Innocentius III.

Significantibus *a* T. & R. fratribus noſtro fuit Apoſtolatui declaratum, quòd cùm inter ipſos ex una parte, & V. ex altera, ſuper quadam terra coram judicibus delegatis tracti fuiſſent in cauſam, oblato eis libello: illi (cùm plures terras haberent) ut terra illa, ſuper qua quæſtio vertebatur, oſtenderetur eiſdem, à judicibus poſtularunt: quod cùm ipſi facere denegarent, ad noſtram audientiam provocarunt. Quocirca mandamus, quatenus ſi eſt ita, revocato in ſtatum debitum, ſi quid poſt appellationem hujuſmodi noveritis attentatum, & cætera.

CAP. III.

Non tenetur reus reſpondere libello in actione perſonali, ſi non exprimitur cauſa petendi.

Gregorius IX. *Archipresbytero civitatis novæ, & M. canonic. Culmen.*

Dilecti filii fratres eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Hiſpida, ſua nobis petitione monſtrarunt, quòd quum prior & conventus ſanctæ Mariæ ad Carceres, ipſos ſuper quadam pecuniæ ſumma coram priore ſanctæ Trinitatis Veron. auctoritate Apoſtolica conveniſſent, ex parte ipſorum fuit excipiendo propoſitum, quòd cùm dicti prior & conventus nollent exprimere in porrecto libello *b* conventionali, quare ſibi dicta pecunia deberetur, ſuper hoc minimè reſpondere tenebantur: & quia dictus judex exceptionem hujuſmodi admittere denegabat, noſtram audientiam appellaverunt. Ideoque mandamus, quatenus ſi eſt ita, revocato in irritum, & cætera.

DE MVTVIS PETITIOnibus.

TITVLVS IV.

CAP. I.

Iudex etiam delegatus, compellit actorem ad reſpondendum reo in cauſa reconventionis, & utranq; cauſam ordine ſucceſſivo ſimul audiet, & una ſententia terminabit. h.d.

Alexander III. *Vulterano c Epiſcopo & Abbati de Spongia.*

Ex *d* literis: [1 *& infrà.*] Quoniam rationis ordo exigit *e*, ut plebanus & clerici Maturen. Abbati & fratribus Maturen. monaſterii, de iis, quæ adverſus eos proponunt, debeant in veſtra præſentia reſpondere, cùm ſibi ex ipſis coram vobis à ſede Apoſtolica delegatis iuſtitiam poſtulant exhiberi: Mandamus, quatenus actione plebani & clericorum propoſita, & reſponſione facta: monitione præmiſſa compellatis eoſdem memoratis Abbati & fratribus in continenti coram vobis ſuper ſuis quæſtionibus reſpondere, ut viciſſim poſtmodum rationes partium audientes, concordia vel judicio utriuſq; negotium terminetis.

[1 *Veſtris accepimus, quòd dil. filii noſtri Abbas & fratres Maturienſis monaſterii, ſuper quæſtionibus quas plebanus & clerici Maturien. adverſus eos proponunt, veſtrum parati ſunt ſubire examen, ſi illi in continenti debeant de ſuis quæſtionibus reſpondere. Vnde.*]

a *Vid. Lanfranc. in cap. quoniam. §. probationes infrà de prob. & quatenus hic agitur de libello incerto & obſcuro, Iaſ. in §. ſed iſta. Inſtit. de actio. Dec. in cap. dilecti. ſup. de judi. & Paul. de Caſtr. conſil. 145. & Alex. conſil. 181. & 184. in 2. volum.* b *vid. l. fi. C. de an. excep. & l. 1. ff. de edend. per Bar.* c *malè alii Archipresbytero.* d *Poſt concil. Later. ſub Alexand. III. part. 11. c. 1. & c. 2. eod. tit. in 1. compil.* e *Vid. l. cum Papinianus. in fin. C. de ſent. & inter. omnium jud.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN